

دانش

یانسگی و افزایش وزن ۲۸

دانش

گفت و گو با دکتر آخوندی ۲۸

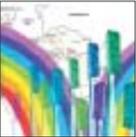

خانه

شریبری پزی با میوه‌های تابستانی ... ۲۹

جامعه

وضعیت بهداشت ایران مناسب است ۳۰

نگاه

زنان همیشه مضطرب

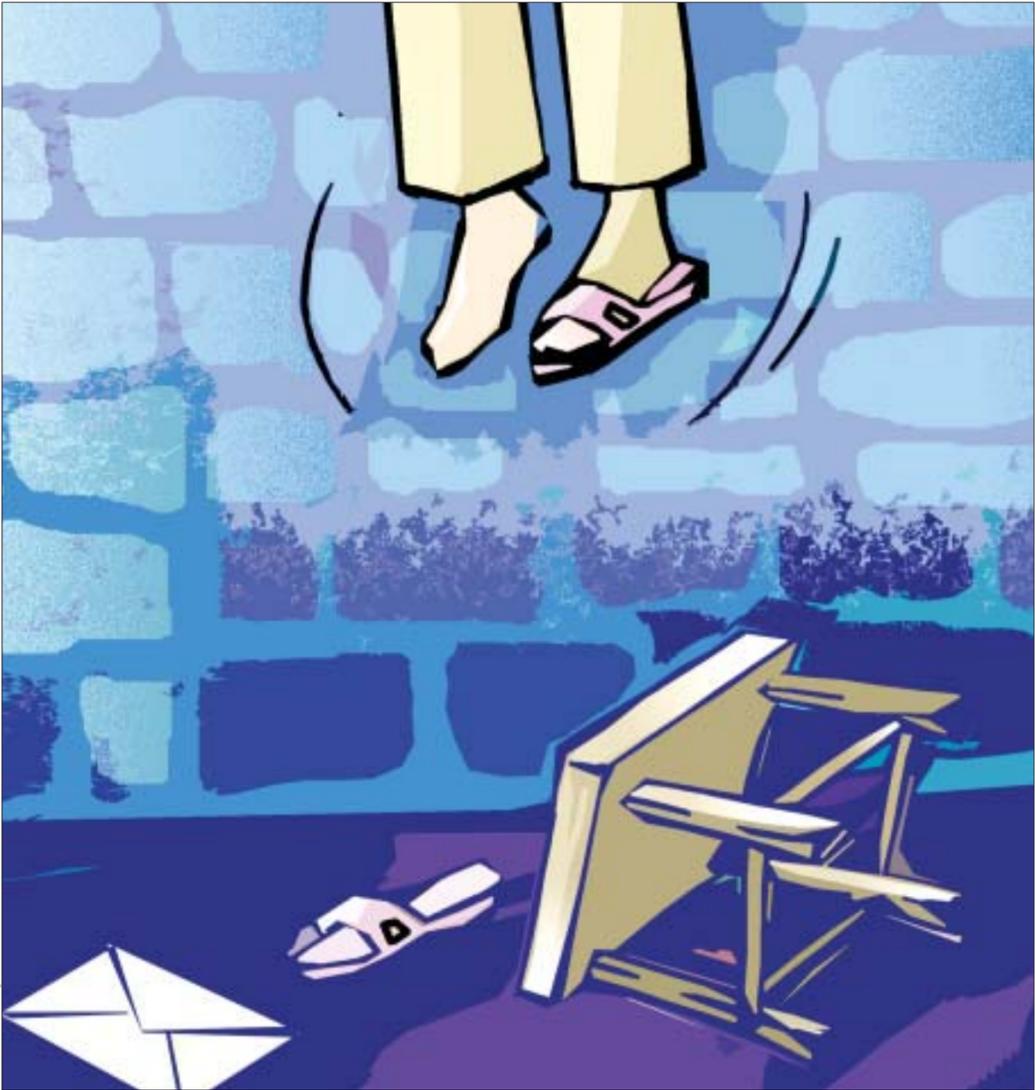
الهه فراهانی

خشونت علیه زنان و دختران روبه افزایش است. گسترش پدیده ناپهنجار خشونت علیه زنان و دختران با توجه به جمعیت بالای این قشر عواقب سوء و پیامدهای منفی در جامعه دارد. با توجه به آمارهای گرفته شده ۳۲ میلیون نفر از جمعیت کشور را دختران و زنان تشکیل می‌دهند و در معرض تهدید و خشونت قرار گرفتن آنان می‌تواند جامعه را به ورطه‌ای خطرناک سوق دهد.
اصولاً خشونت را می‌توان به دو قسم خشونت فیزیکی و روانی تقسیم کرد که این نوع برخورد می‌تواند از سوی افراد یا جامعه به شخص یا گروهی تحمیل شود. ضرب و جرح زنان از سوی شوهران و بستگان نزدیک به عنوان خشونت فیزیکی از رایج‌ترین شیوه‌های خشونت در کشور است. طبق آمار ارائه شده در همایش نفی خشونت علیه زنان از بین زنانی که به پزشکی قانونی مراجعه می‌کنند و مورد خشونت قرار گرفته‌اند در ۹۹ درصد آنها آثار کوفتگی و کبودی، در ۴۰ درصد آثار سوختگی، در ۲۳ درصد ضربه مغزی و در ۳۲ درصد سقط‌چنین مشهود است و از این لحاظ تعداد ۹۸ درصد زنان بارها به دلیل اعمال خشونت از سوی خانواده‌شان به پزشکی قانونی مراجعه کرده‌اند. همچنین بنا بر تحقیقات انجام شده از سوی مرکز مشارکت زنان در ۱۵ استان کشور غالب زنانی که از سوی همسران خود مورد خشونت قرار می‌گیرند بین ۳۰ تا ۴۰ سال سن دارند و بیش از نیمی از آنان به مدت طولانی در معرض برخوردهای خشن هستند. از سوی دیگر آنچه زنان جامعه ما را تهدید می‌کند خشونت روانی است که از سوی خانواده‌ها و جامعه به آنها تحمیل می‌شود.

نگاه به زن به عنوان جنس دوم، محدودیت آزادی‌های مشروع این قشر در خانواده، به حاشیه‌راندن آنها، ندادن حق تصمیم‌گیری درباره سرنوشت و زندگی خود و وادار کردن آنان به انجام اعمالی که خلاف میل باطنی‌شان است از جمله مصداق‌های خشونت روانی است که به زنان و دختران تحمیل می‌شود و آنان را در برابر این فشار و تنگنا قرار می‌دهد. اما آنچه بیش از همه حائزاهمیت است اثرات خشونت علیه‌دختران و زنان است. براساس اطلاعات به دست آمده، اختلافات خانوادگی مهم‌ترین عامل خودکشی زنان است و پس از آن عواملی مانند شکست و ناامیدی که ثمره خشونت‌های روانی است در مرحله بعدی قرار دارد. همچنین مطابق این اطلاعات بیشتر زنانی که خودکشی می‌کنند بین ۱۸ تا ۲۴ سال سن دارند و متاهل هستند و استفاده از دارو و سپس خودسوزی رایج‌ترین شیوه خودکشی در بین زنان است. فرار از خانه یکی دیگر از عواقب رفتارهای خشونت‌آمیز است. ۷۲درصدزنان و دختران که به خاطر نحوه‌نادرست برخورد خانواده‌شان با آنها مجبور به ترک خانه می‌شوند، بین ۱۶ تا ۲۵ سال سن دارند و ۹۴ درصد آنها کمک‌سواد یا بی سواد هستند. بیماری‌های روانی و جسمی نیز از دیگر پیامدهای پدیده خشونت است. براساس تحقیقات، نیمی از زنان کشور همواره در اضطراب به سر می‌روند که ۵۰ درصد آنها مبتلا به سردردهای عضبی و میگرن هستند.

همچنین سوءرفتار شوهران در یک‌سوم زنان سبب شده است تا آنان بدون هیچ علاقه‌ای به زندگی مشترک خود ادامه دهند. بنابراین چنانچه روند خشونت علیه زنان همچنان ادامه یابد، به تدریج جمعیت ۲۲ میلیون نفری کشور ما را تبدیل به افرادی سرخورده، بیمار و تحت شکنجه می‌کند که در تعامل‌های اجتماعی اثرات منفی گسترده‌ای می‌گذارد. خشونت خانگی یکی از موضوعات مهم و حساسیت‌برانگیز در سطح جهان است تا جایی که سازمان عفو بین‌الملل سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶ را سال‌های جنبش جهانی اعتراض بر ضد خشونت علیه زنان مطرح کرده و بیانیه‌های متعددی در این مورد تصویب شده است، اما در قانون مدنی ایران خشونت جزغریب‌زیکی نظیر خشونت‌های جنسی و روانی توسط همسر مرد محسوب نشده، به این معنی که هیچ حمایتی از زنی که مورد خشونت همسر قرار می‌گیرد، البته‌تشکل‌های غیردولتی برای شوهری که چنین اعمالی مرتکب شده در نظر گرفته نشده است. قانون فقط در مورد خشونت فیزیکی شوهر حکم صادر می‌کند، آن هم بی‌توجه به اینکه زن باز به آن خانه برمی‌گردد و امکان‌انتقام‌جویی مرد بسیار است. ایده‌تشکل‌های غیردولتی به تاسیس مکان‌هایی امن برای اینگونه زنان پرداخته‌اند اما معدود اماکنی که وجوددارندبه شکلی بسیار محدود و با عازرین متفاوت با خانه امن به فعالیت می‌پردازند. در چنین شرایطی خانه‌های فساد مکانی برای زنان و دختران فراری است و مسافانه اینگونه دختران و زنان به ناچار برای داشتن یک مکان امن در دام این‌خانه‌های فساد گرفتار می‌شوند. لزوم تاسیس خانه‌های امن مسئله‌ای است که سال‌ها از سوی فعالان و گروه‌های مدافع حقوق زنان به مسئولان گورژده می‌شوداما تلاش نمایندگان زن مجلس نیز در این مورد تاکنون نتیجه‌ای در بر نداشته است. ایده تاسیس خانه‌های امن برای زنان در اروپا در دهه ۷۰ به منظور حمایت و پناه دادن به زنانی که در محیط خانواده از سوی شوهر یا اعضای مرد خانواده مورد خشونت قرار می‌گرفتند به مرحله اجراء درآمد. هم‌اکنون در بسیاری از کشورها این مراکز که به‌طور عمده توسط خیره‌بها و سازمان‌های غیردولتی اداره می‌شوند، تحت حمایت مالی و معنوی دولت قرار دارند و شمار آنها روزبه‌روز در حال افزایش است. در این کشورها زنان خشونت‌دیده به راحتی و بدون نیاز به اثبات خشونت اعمال شده بر آنان به این خانه‌های امن مراجعه می‌کنند و از خدمات گوناگون رفاهی، درمانی، آموزشی و حقوقی مانند گرفتن وکیل و مشاوره حقوقی در زمینه آشنایی با شرایط طلاق و قوانین حضانت فرزندان و از همه مهمتر سکونت نامحدود به بهره‌راندند تا زمان یافتن شغل و مسکن مناسب بهره‌می‌برند. هیچ مردی حق ورود به این خانه‌ها را ندارد و کسی به‌جز مادر و خواهر زن خشونت‌دیده‌از آدرس و شماره تلفن این مراکز اطلاعی ندارد.

اکنون چاره‌ای جز بررسی سریع و دقیق روی این پدیده برای ارائه راهکارهای برون‌رفت از معضل خشونت علیه زنان وجود ندارد، چراکه عواقب این موضوع نه‌تنهاجامعه را از درون آسیب‌پذیر می‌کند بلکه سبب تغییر نگرش جامعه بین‌المللی نسبت به ایران نیز می‌شود.

فرزندپروری و نظارت

این تحقیق از دانشگاه لیورپول در توضیح یافته‌های خود می‌گوید: ما مشاهده کردیم میزان اعتماد به الکل، افسردگی و اختلالات روحی در متولدین ماه‌های یاد شده به‌طور مشخصی بیش از سایر افراد است. همچنین طبق آمار به دست آمده زنان متولد بهار ۳۰ درصد بیشتر از مردان متولد این فصل خودکشی کرده‌اند و میزان یاد شده برای زنانی که در آستانه فصل گرم (اوایل تابستان) به دنیا آمده‌اند نیز ۱۷ درصد بیشتر است.

یک تحقیق دیگر نشان می‌دهد احتمال ارتکاب مردانی که دچار افسردگی شدید هستند به عمل خودکشی به خصوص در کسانی‌که از مشروبات الکلی مصرف می‌کنند بسیار زیادتر است. تحقیقات صورت گرفته بر روی ۱۰۴ مرد مبتلا به افسردگی نشان می‌دهد، احتمال ارتکاب افرادی که به مشروبات الکلی نیز اعتیاد دارند به عمل خودکشی ۱۷ برابر افرادی است که مشروبات الکلی مصرف نمی‌کنند. تحقیقات صورت گرفته روی سن این افراد حاکی است احتمال ارتکاب افراد جوان‌تر به عمل خودکشی بیش از افراد مسن است.

■ **علل و انگیزه‌های خودکشی**

طبق بررسی‌هایی که صورت گرفته مشخص شده بیشتر پرونده‌های خودکشی پس از آنکه مختومه شده‌اند علل و انگیزه آن از اظهارات خانواده متوفی و یا دفتر خاطرات و یا دستخط‌های باقی‌مانده در کنار جسد کشف شده است. یکی از علت‌های رایج خودکشی بیکاری است. یکی دیگر از علت‌ها خودکشی در مردان دخترش با جوان همساله بود که با بالاگرفتن درگیری دختر جوان تصمیم به خودکشی گرفته و خود را از پهنجره آپارتمان‌سکونی به پایین پرت کرده بود. از دیگر روش‌ها، خودکشی از طریق سقوط به آب است. خودکشی با جریان برق نیز در چند پرونده مشاهده شده است. خودکشی با استفاده از سلاح گرم یا سرد هم روشی است که در چند پرونده متوفی از آن بر پایان دادن به زندگی خود استفاده کرده است. در یکی از این پرونده‌ها مادری از اینکه دختر ۱۷ ساله‌اش با دختری ناشناس دوست شده است نگران بود و همیشه دختر را سرزنش می‌کرد. در یکی از روزها مادر و دختر با هم مشاجره کردند که دختر با حالت قهر به اتاقش رفته و بعد از چند روز در با استفاده از اسلحه شکاری اقدام به خودکشی کرده است. در برخی پرونده‌ها افراد با استفاده از خودسوزی به زندگی خود پایان داده‌اند که این روش در میان زنان رواج بیشتری یافته است.

■ **خودکشی‌های ناموفق**
در مورد خودکشی‌های ناموفق آماری در دسترس نیست اما تحقیقاتی که در این مورد انجام گرفته نشانگر آن است که به ازای هر مرگ ناشی از خودکشی تقریباً ۸ تا ۸۰ مورد خودکشی ناموفق وجود دارد. این نسبت در مورد زنان و جوانان بالاتر و در میان مردان و کهنسالان پایین‌تر است. با احتساب نسبت جنسی سه به یک، زنان بیش از مردان سابقه‌ای از خودکشی ناموفق گزارش کرده‌اند.

خودکشی می‌زنند هیچ روزنه امیدی برای خود نمی‌بینند و دنیا برایشان تیره و تار و پایان‌یافته است به طوری که مواردی اتفاق افتاده و فردی که قصد خودکشی داشته به دیدن روزنه امید اقدام خود را به تعویق انداخته است. به گفته دکتر شیوا دولت‌آبادی در ایام کنکور سرمایه‌گذاری زیادی از عاطفه هزینه می‌شود، انتظار اطرافیان افزایش می‌یابد و همین موارد در کنار افزایش رقابت و چشم و هم‌چشمی یک چالش فردی را به مسئله‌ای همه‌جانبه تبدیل می‌کند و جایگاه فرد را نزد والدینش تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دکتر دولت‌آبادی معتقد است کنکور به چیزی فراتر از مقصود اصلی خود تبدیل شده به همین خاطر فرد با اقدامات زود هنگام وقتی ناموفق می‌شود دست به تخریب خود می‌زند.

را نزد والدینش تحت تأثیر قرار می‌دهد. دکتر دولت‌آبادی معتقد است کنکور به چیزی فراتر از مقصود اصلی خود تبدیل شده به همین خاطر فرد با اقدامات زود هنگام وقتی ناموفق می‌شود دست به تخریب خود می‌زند.

دولت‌آبادی نگاه نسبی به کنکور را کمک‌کننده می‌داند و می‌گوید: دنیا بعد از کنکور هم ادامه دارد.
تحقیقات مختلف در زمینه خودکشی در کشورهای مختلف نتایج جالبی را دربر داشته است. یک تحقیق سوئدی نشان می‌دهد افراد چاق کمتر از افراد لاغر مبادرت به عمل خودکشی می‌کنند. تحقیقات صورت گرفته توسط محققان سوئدی بر روی ۱/۳ میلیون مرد به مدت ۳۱ سال نشانگر این موضوع است. نتیجه این تحقیقات حاکی است افزایش خودکشی در افراد چاق نسبت به افراد لاغر مبدل‌ها به بیماری افسردگی بیشتر به عمل خودکشی اقدام می‌کنند. از سوی دیگر عده‌ای از محققان معتقدند افرادی که در بهار یا اوایل تابستان به دنیا می‌آیند بیش از سایرین دست به خودکشی می‌زنند. مطالعه ۲۶ هزار و ۹۱۶ مورد خودکشی در انگلستان و ولز حاکی از آن است که متولدین ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد (آوریل)، مه و ژوئن) ۱۷ درصد بیش از متولدین پاییز و زمستان اقدام به خودکشی می‌کنند. دکتر سالیب سرپرست

خودکشی را تا ۱۵ درصد کاهش می‌دهد. محققان معتقدند از آنجا که لاغری و کاهش وزن یکی از عوارض و نشانه‌های بیماری افسردگی است، افراد لاغر مبتلا به بیماری افسردگی بیشتر به عمل خودکشی اقدام می‌کنند.

محققان معتقدند افرادی که در بهار یا اوایل تابستان به دنیا می‌آیند بیش از سایرین دست به خودکشی می‌زنند. مطالعه ۲۶ هزار و ۹۱۶ مورد خودکشی در انگلستان و ولز حاکی از آن است که متولدین ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد (آوریل)، مه و ژوئن) ۱۷ درصد بیش از متولدین پاییز و زمستان اقدام به خودکشی می‌کنند. دکتر سالیب سرپرست

خودکشی می‌زنند هیچ روزنه امیدی برای خود نمی‌بینند و دنیا برایشان تیره و تار و پایان‌یافته است به طوری که مواردی اتفاق افتاده و فردی که قصد خودکشی داشته به دیدن روزنه امید اقدام خود را به تعویق انداخته است. به گفته دکتر شیوا دولت‌آبادی در ایام کنکور سرمایه‌گذاری زیادی از عاطفه هزینه می‌شود، انتظار اطرافیان افزایش می‌یابد و همین موارد در کنار افزایش رقابت و چشم و هم‌چشمی یک چالش فردی را به مسئله‌ای همه‌جانبه تبدیل می‌کند و جایگاه فرد را نزد والدینش تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دکتر دولت‌آبادی معتقد است کنکور به چیزی فراتر از مقصود اصلی خود تبدیل شده به همین خاطر فرد با اقدامات زود هنگام وقتی ناموفق می‌شود دست به تخریب خود می‌زند.

در هر صورت هنگامی که فردی زمینه خودکشی دیگری را فراهم کند برای مثال کسی دختری را مورد تجاوز قرار دهد و آن دختر برای حفظ آبرو مجبور به خودکشی شود یا فرد دیگری را وادار به خودکشی کند به نظر می‌رسد در چنین مواردی موضوع سبب اغوا می‌شود. به گفته این قاضی امام خمینی(ره) نیز در کتاب «تحریرالوسیله» اکراه در قتل را شامل اکراه در خودکشی نیز دانسته است، یعنی برای اکراه‌کننده در خودکشی قابل به حبس ابد است اما نظریات دیگری از سوی سایر فقها در این خصوص مطرح شده که اعلام داشته‌اند اکراه در قتل یک امر استثنایی است و نباید به خودکشی تسری پیدا کند.

در هر صورت هنگامی که فردی زمینه خودکشی دیگری را فراهم کند برای مثال کسی دختری را مورد تجاوز قرار دهد و آن دختر برای حفظ آبرو مجبور به خودکشی شود یا فرد دیگری را وادار به خودکشی کند به نظر می‌رسد در چنین مواردی این استنباب را می‌توان قابل مجازات تلقی کرد البته این بحث حقوقی است. خاکی معتقد است از نظر علت‌یابی در خودکشی موضوعات اجتماعی، روانشناسی یا اقتصادی و فرهنگی مشاهده می‌شود که آسیب‌شناسی خودکشی در این مقوله مطرح است. وی در پاسخ به این سؤال که چه عواملی افراد را به خودکشی سوق می‌دهد،

می‌گوید: این بحثی جدا در شاخه‌های مربوط به خود است که باید توسط کارشناسان مربوطه مورد بررسی قرار گیرد.

با این حال در ایران خودکشی جرم نیست در حالی که در برخی کشورها مثل آمریکا شروع به خودکشی جرم مستقل یا معاونت در قتل محسوب می‌شود. اما موضوع مهمی که طی چند سال اخیر شاهد آن بوده‌ایم افزایش خودکشی جوانان در ایام کنکور به دلیل قبول نشدن آنان در امتحانات ورودی دانشگاه‌ها بوده است که زمینه بروز خودکشی در بسیاری از آنان را فراهم آورده است. یک روانشناس معتقد است: کسانی که دست به

«جوان ۲۷ساله» فاروجی روز سی‌ام خردادماه به خاطر برخی مشکلات مالی و بدهی با به دار آویختن خود به زندگی اش پایان داد.

مرکز اطلاع‌رسانی فرماندهی انتظامی استان خراسان شمالی دراین باره اعلام کرد: در پی اعلام خبری مبنی بر حلق‌آویز کردن جوانی ۲۷ساله در روستای نجف‌آباد از توابع فاروج، بلافاصله گروهی از ماموران برای بررسی حادثه در محل مورد نظر حاضر شدند. پدر متوفی در بازجویی‌ها به پلیس گفت ساعتی قبل هنگامی که وارد خانه شدم جسد حلق‌آویز شده پسرم را دیدم.

در بررسی‌های صورت گرفته مشخص شد جوان متوفی در اثر مشکلات مالی و بدهی، خود را به دار آویخته است.

طی چند سال اخیر خبرهایی از این دست بسیار به چاپ رسیده است و کسانی‌که خبرهای روز را پیگیری می‌کنند با این نوع خبرها بیگانه نیستند.

خودکشی را سلب حیات از خود تعریف کرده‌اند به طوری که سومین عامل مرگ‌ومیر نوجوانان و یکی از ده عامل بااهمیت مرگ در بین بزرگسالان در جوامع شهری است. قدمت خودکشی به اندازه خود انسان است و هیچ جامعه‌ای از نمی‌توان یافت که اقدام به خودکشی در آن صورت نگیرد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد نرخ خودکشی در شهرهای اروپا بالاتر از روستاهای آن است در حالی‌که در ایالات متحده آمریکا درصد اقدام به خودکشی بین روستائیان و شهرنشینان مساوی است. طبق آمارهای موجود روزانه ۷۵ نفر از مردم ساکن قاره آمریکا اقدام به خودکشی می‌کنند و می‌توان گفت خودکشی یکی از عوامل مهم مرگ‌ومیر جوانان و دانش‌جویان کشورهای این قاره است.

به گفته سازمان بهداشت جهانی تعداد مردمی که بر اثر خودکشی می‌میرند بیش از مردمی است که در درگیری‌های مسلحانه جیبابانی جان خود را دست می‌دهند. روزنامه «لس آنجلس تایمز» در این خصوص نوشته است: طبق آمارهای موجود طی روز ۷۵ نفر از مردم ساکن قاره آمریکا اقدام به خودکشی می‌کنند. این معضل سالانه جان ۴۰ هزار نفر را می‌گیرد و بالاترین میزان خودکشی در دنیا به ترتیب در ژاپن، آمریکا و کشورهای اسکانندیناوی صورت می‌گیرد. در کشورهای اروپایی نیز خودکشی به وفور دیده می‌شود، تنها کشورهای اسپانیا و ایرلند هستند که کمترین میزان خودکشی را دارند.

به عقیده کارشناسان روانشناسی در آسیا، نیاورری‌های دینی دلیل گرایش جوانان آسیایی به خودکشی است. لذا تقویت عقاید مذهبی و استحکام پایه‌های خانواده و ایجاد محبت و همبستگی میان اعضای خانواده می‌تواند تا حد بسیار زیادی مسئله اقدام به خودکشی و حتی فکر کردن به آن را از این بین ببرد. اما در کشور ما خودکشی تنها یک درصد از علل مرگ‌ومیر را شامل می‌شود. به طوری که بیشتر خودکشی‌ها در سنین بین ۱۴ تا ۲۵ سال رخ می‌دهد و به‌رغم اینکه در دنیا زنان معمولاً ۳ برابر مردان اقدام به این کار می‌کنند اما مردان ۳ برابر زنان در خودکشی خود موفق می‌شوند.

در استان‌هایی چون ایلام، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان، فارس و کرمان نرخ خودکشی زنان بالاتر از مردان است.

یک قاضی دادرسی جنایی تهران درباره خودکشی می‌گوید: جرایمی تحت عنوان جرایم علیه تمامیت جسمانی وجود دارد که بارزترین و شدیدترین آن قتل است. موضوعی که در قتل مورد بررسی قرار می‌گیرد انسان زنده است. البته هر جرمی دارای عناصر مادی معنوی است. در هر جرمی عنصر مادی معمولاً از بخش‌های مختلف تشکیل می‌شود. عناصر ماده جرم قتل موضوع است همراه با رفتار مرتکب، نتیجه عمل و رابطه طبیعت. قاضی خاکی در ادامه می‌گوید: وجه تفکیکی بین قتل عمد و خودکشی در موضوع است یعنی وقتی سلب عمدی حیات انسان زنده دیگری مطرح است ما موضوع را قتل عمد می‌دانیم. وقتی سلب عمدی حیات از خود باشد